

Selecció de llibres ingressats a la biblioteca de l'Acadèmia

Victoria Durá Ojea

Conservadora del Museu de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi. museu@racba.org

Antoni PLADEVALL I FONT (Dir.), *L'Art Gòtic a Catalunya. Síntesi General. Índex generals*, Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 2009.

405 pàg. (29,5 x 24 cm), 208 il. color i b/n (català).

Amb l'aparició d'aquest 10è volum es completa la publicació de la gran col·lecció *L'Art gòtic a Catalunya*, que va néixer com a projecte de la Fundació Enciclopèdia Catalana l'any 2000 i que va començar amb un primer volum d'arquitectura, subtitulat *Catedrals, Monestirs i altres edificis religiosos*, l'any 2002. L'obra està organitzada a partir d'un criteri temàtic, no geogràfic, i aborda els diferents temes específics de l'estil, la qual cosa ha propiciat la publicació de tres volums dedicats a l'arquitectura, tres a la pintura, dos a l'escultura, un a les arts de l'objecte i l'últim, que presentem ara, una síntesi i els índex generals. Efectivament, aquest llibre consta de dues parts: dedicada la primera a una visió general de l'art gòtic que complementa el contingut dels altres volums, i la segona, als diferents índexs (antroponímic, de procedència original, toponímic, de llibres manuscrits, etc.), que són una gran eina de treball per facilitar-ne la consulta, així com la recerca en els nous estudis que es vulguin emprendre en el futur.

Pilar VÉLEZ (Dir.), *La bellesa ideal. Antoni Solà (1780-1861), escultor a Roma*, Quaderns del Museu Frederic Marès. Exposicions. 15, Museu Frederic Marès, Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 2009.

569 pàg. (24 x 16,5 cm), 116 il. b/n i color (català, castellà i anglès).

Des del 29 d'abril fins al 27 de setembre de 2009 va tenir lloc al Museu Frederic Marès de Barcelona l'exposició *La bellesa ideal. Antoni Solà (1780-1861), escultor a Roma*, mostra que, organitzada pel mateix museu i comissariada per Anna Riera, recollia una selecció de les obres més representatives d'aquest escultor cabdal de l'art català del segle XIX. L'acurat treball de recerca en relació a les seves obres i la investigació quasi detectivesca entorn a la figura de Solà que es van portar a terme, ens permeten avui conèixer moltes més dades sobre un escultor que, malgrat el seu important paper dins del món de l'art català i la seva projecció europea, no havia rebut fins ara l'atenció merescuda. El resultat de tot aquest treball d'estudi i recerca es va recollir en una publicació que presenta, doncs, per primera vegada una monografia d'Antoni Solà i el catàleg complet de les seves obres, tant les que encara es conserven com de les que, malauradament, avui se'n desconeix encara la localització.

Rosend CASANOVA, *El Castell dels Tres Dragons*, Museu de Ciències Naturals de Barcelona, Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 2009.

158 pàg. (16,5 x 21 cm), 236 il. color i b/n (català i castellà).

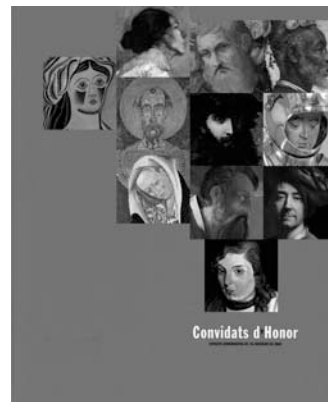
Amb aquest llibre culminen anys d'estudi i recerca de l'historiador de l'art Rosend Casanova, dedicats a l'anàlisi i a l'elaboració de la història d'un dels edificis vuitcentistes més significatius de Barcelona, el Castell dels Tres Dragons, que des de la seva construcció amb motiu de l'Exposició Universal de 1888 ha conformat, a més, una de les imatges més representatives de la ciutat. És, efectivament, la crònica gràfica i escrita dels diferents avatars i usos que va tenir l'edifici des que fos projectat pel gran arquitecte modernista Lluís Domènech i Montaner com a Cafè-Restaurant, fins a convertir-se en el Museu de Ciències Naturals que és en l'actualitat. L'estudi del projecte inicial i del seu impacte dins de l'ordenació urbanística de Barcelona, de les diferents reformes i restauracions a què es va sotmetre, o dels diversos usos que es van donar a l'edifici (museu, escola de música, oficines municipals, etc.), serveix també per retre homenatge a les persones i institucions responsables de la seva construcció i conservació, als quals hem d'agrair que aquesta joia del protomodernisme català hagi arribat als nostres dies.

Cristina MENDOZA i Maria Teresa OCAÑA (Dir.), *Convidats d'Honor. Exposició commemorativa del 75è aniversari del MNAC*, Museu Nacional d'Art de Catalunya, Barcelona, 2009.

406 pàg. (29,5 x 24 cm), 211 il. color i b/n (català).

L'any 1934 es va inaugurar el Museu d'Art de Catalunya, origen del que és avui el centre de referència de l'art català des de l'edat mitjana fins al segle XX, el Museu Nacional d'Art de Catalunya. Amb l'exposició *Convidats d'Honor*, celebrada des del 2 de desembre de 2009 fins l'11 d'Abril de 2010, el MNAC va voler commemorar el 75è aniversari d'aquesta fita, amb una proposta ben singular que reunia més de vuitanta obres mestres de l'art català que es conserven en diferents museus i col·leccions, tant catalanes com d'arreu, establint així un diàleg i, a la vegada, un recorregut paral·lel al de les col·leccions del MNAC. El catàleg d'aquesta mostra reuneix articles sobre la història de la institució, l'origen i construcció del Palau Nacional i sobre la figura de Joaquim Folch i Torres, així com acurats estudis que aprofundeixen en el coneixement de cadascuna de les peces que van formar part de l'exposició, algunes de les quals es mostraren al gran públic per primera vegada, ja que no havien sortit mai del seu lloc d'origen.

Josep Maria TRULLÉN I THOMÀS (Dir.), *Fascinació per Grècia. L'art a Catalunya als segles XIX i XX*, Museu d'Art de Girona, Girona, 2009.

431 pàg. (31 x 23,5 cm), 220 il. color i b/n (català, castellà, anglès i grec).

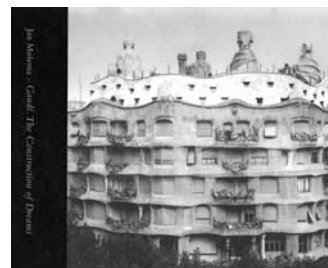
Aquest llibre, que destaca tan pel seu contingut com per la magnífica i acurada edició, és el catàleg de l'exposició homònima que va organitzar el Museu d'Art de Girona (2 d'abril-30 d'agost del 2009) per commemorar el centenari del descobriment de l'estàtua considerada com Asclepi, l'Esculapi romà, a la ciutat grecoromana d'Empúries, les excavacions científiques de la qual havien estat iniciades només un any abans, el 1908. La commemoració d'aquest gran esdeveniment -que va despertar al nostre país un enorme interès per la cultura hel·lenística-, així com la recuperació definitiva de l'escultura que va ser exposada al seu lloc original l'any 2008, constitueixen, doncs, l'esperit principal d'aquest projecte expositiu i editorial que es va plantejar com un viatge a l'hel·lenisme a través de l'obra d'artistes catalans dels segles XIX i XX, que en un determinat moment de les seves trajectòries van sentir la fascinació per la cultura i l'art grecs. El llibre recull diversos estudis introductoris sobre Grècia i l'art i la cultura catalanes, així com el catàleg de les peces exposades a la mostra.

Jan MOLEMA, *Gaudí. The Construction of Dreams*, Episode publishers, Rotterdam, 2009.

328 pàg. (16,5 x 21 cm), 257 il. color i b/n (anglès).

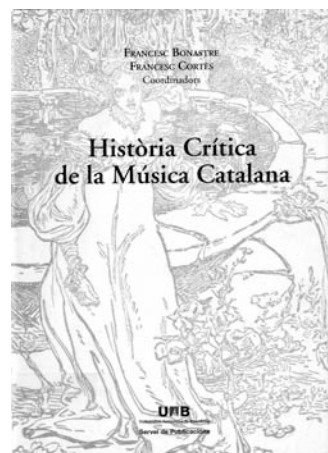
Aquest llibre és l'última publicació que Jan Molema ha dedicat a Gaudí, i és el resultat de molts anys d'investigació sobre l'obra de l'arquitecte. Membre corresponent per Delft (Països Baixos) de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, des de l'any 2005, Molema és una figura clau per a la interpretació de Gaudí, i el seu treball ha estat fonamental per a la seva difusió. De fet, l'any 1975 va fundar el Gaudí-groep en Delft i només tres anys després va publicar el seu primer llibre sobre l'arquitecte, dedicant-li, així mateix, la tesi doctoral (1987). Amb els seus treballs ha analitzat la raó última de les formes del nostre arquitecte i ha obert nous camins dins els estudis gaudinians, enriquint-los als últims anys amb la utilització de noves tecnologies que fan visibles aspectes tècnics de l'obra de Gaudí fins ara desconeguts. Tots aquests avenços queden reflectits en el present llibre que, rere diversos estudis introductoris –un de general, un sobre la figura de Gaudí, un altre que analitza les influències estrangeres, i l'últim, que ens parla dels arcs i les voltes–, dedica a cadascuna de les obres de l'arquitecte un capítol específic.

Francesc BONASTRE i Francesc CORTÈS (Coord.), *Història Crítica de la Música Catalana*, Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona, 2009.

606 pàg. (24 x 17,5 cm), 11 il. b/n (català).

Coordinat per Francesc Bonastre i Francesc Cortès, professors del Departament d'Art de la Universitat Autònoma de Barcelona i membres de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, aquest estudi sobre la història de la música catalana no va néixer amb la pretensió de ser un compendi enciclopèdic de la música catalana, sinó una eina útil capaç d'informar amb precisió sobre les claus de la seva història. Es tracta d'una visió crítica, basada en les fonts originals, en la qual han participat especialistes de cada matèria, per la qual cosa cada apartat compta amb una metodologia pròpia dins la línia global de la recerca. Com a resultat trobem una gran aportació de criteris específics que permeten avaluar el pes de la música catalana i de les seves relacions amb la resta de la cultura universal. Per assolir una visió més contextualitzada, s'ha afegit a cada capítol una sèrie de textos que complementen el contingut exposat pels especialistes. El llibre, que veritablement omple un buit en la bibliografia sobre la música catalana, s'ha convertit en una eina de referència per als professionals, a més de suscitar un gran interès en el públic en general interessat en la matèria.

Imatges secretes. Picasso i l'estampa eròtica japonesa, Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona/Museu Picasso, Barcelona, 2009.

235 pàg. (30 x 26,5 cm), 219 il. color i b/n (català i anglès).

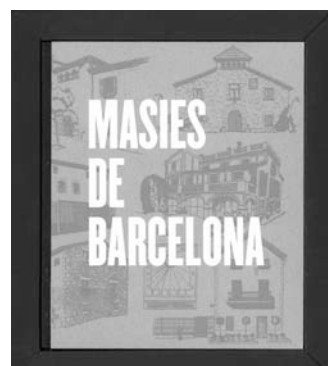
És impressionant comprovar com la figura de Picasso i la seva obra són immunes al pas del temps. Són inesgotables. Any rere any continuen generant discursos nous o revisions de veritable interès per a tothom. En aquest cas, és el Museu Picasso de Barcelona qui ens va donar a conèixer un material inèdit que l'artista posseïa a la seva col·lecció particular, en la mostra, *Imatges secretes. Picasso i l'estampa eròtica japonesa* (4 de novembre de 2009 - 14 de febrer de 2010), comissariada per Malén Gual i Ricard Bru, en la qual es va establir un diàleg entre aquestes obres i les estampes realitzades per Picasso de la mateixa temàtica que es conserven al fons del museu. Una primera intuïció va portar els responsables del museu a iniciar una exhaustiva recerca d'aquella part de la col·lecció personal de l'artista que encara no s'havia trobat i que comptava, entre altres peces, amb estampes japoneses. El resultat de la investigació, mostrat a l'exposició, queda recollit, a més, en el present catàleg en què s'analitzen i s'estudien tant la col·lecció de l'artista com les característiques i els contextos d'ambdues produccions, i, per descomptat, el seu diàleg fructífer.

DD.AA., *Masies de Barcelona*, Angle editorial / Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 2009.

349 pàg. (25,5 x 21,5 cm; capsa: 31 x 27 cm), 354 il. color i b/n (català).

Aquest llibre és el resultat d'un projecte iniciat l'any 2005 per la Fundació Mas i Terra, que tenia per objecte inventariar les masies del Pla de Barcelona, dins del marc de l'Estudi de la Masia dels Països Catalans. Tant el projecte com l'edició del llibre van ser coordinats per Ester Viñuales, de la Fundació Mas i Terra, i es va comptar amb la col·laboració d'un nombrós equip per realitzar el treball de camp així com la feina de recerca arxivística. L'exhaustiu estudi ha portat a documentar 603 masies, de les quals 498 van ser enderrocades mentre que 106 encara es conserven. El llibre presenta diferents estudis introductoris sobre l'evolució del paisatge i de l'arquitectura civil del Pla de Barcelona, i sobre les característiques arquitectòniques de les masies barcelonines, per donar pas a l'inventari pròpiament dit, que s'estructura en funció dels districtes de la ciutat, entre els quals destaquen pel nombre de masies que s'hi conserven el d'Horta-Guinardó i el de Sarrià-Sant Gervasi. L'obra compta amb unes magnífiques fotografies, a càrrec de Pepe Navarro i de la Fundació Mas i Terra.

M. Gemma GARCIA I LLINARES, Antonio MORO GARCÍA i Francesc TUSET BERTRÁN, *La seu episcopal d'Egara. Arqueologia d'un conjunt cristià del segle IV al IX*, Sèrie Documenta núm. 8, Institut Català d'Arqueologia Clàssica, Tarragona, 2009. 214 pàg. (29,5 x 21 cm), 424 il. b/n i color (català i anglès).

La important campanya de restauració iniciada l'any 1995 a les esglésies de Sant Pere de Terrassa, que va concloure l'any 2004, ha permès un coneixement més aprofundit i una nova valoració del conjunt monumental visigòtic –fins ara era considerat fonamentalment romànic–, probablement el més important conservat en tot el territori hispànic. Les primeres intervencions es van emmarcar dins les directrius del Projecte de desenvolupament cultural i integració urbana del Conjunt Monumental de les Esglésies de Sant Pere de Terrassa, i poc després, l'any 1998, es redactà el Pla director del conjunt. Els autors del llibre foren els arqueòlegs responsables del projecte, que va permetre, entre altres coses, la descoberta d'un edifici amb murs del segle VI i una piscina baptismal del segle V, mosaics de la mateixa època, així com noves pintures a les esglésies o més de 500 sepultures anteriors al segle X. La present publicació, doncs, ens permet conèixer el conjunt monumental a través dels resultats obtinguts en les diverses campanyes arqueològiques, així com obrir noves vies d'investigació en els diferents àmbits de la recerca.

Marina LÓPEZ GUALLAR (Dir.), *Cerdà i Barcelona. La primera metròpoli, 1853-1897*, Museu d'Història de Barcelona, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 2010.

185 pàg. (24,5 x 29,5 cm), 126 il. color i b/n (català. També edició en castellà).

L'exposició *Cerdà i Barcelona. La primera metròpoli, 1853-1897*, que va organitzar i celebrar l'any 2010 el Museu d'Història de Barcelona (MUHBA), amb el comissariat de Marina López, dedicà el seu discurs i contingut a presentar una de les etapes més rellevants de la modernització de Barcelona, la segona meitat del segle XIX, a través d'una de la figures que més protagonisme va tenir en la transformació de la ciutat, Ildefons Cerdà, i del seu Pla de l'Eixample, del qual es celebra ara el 150 aniversari de la seva aprovació. Tant la mostra com el present llibre-catàleg es basen en el curs Reconsiderant a Cerdà. Teoria i pràctica en la modernització de Barcelona, que, impartit per Ramon Grau, Marina López i Glòria Santa-Maria, va tenir lloc l'any 2009 al Seminari d'Història de Barcelona de l'AHCB. Aquest llibre presenta, per tant, els fruits d'un llarg i rigorós projecte d'investigació, que ens permet descobrir la Barcelona anterior a Eixample, així com les diferents etapes i avatars del projecte de reforma de la ciutat i un nou enfocament de la intervenció de Cerdà.

Joaquim GARRIGA I RIERA (Dir.), *La col·lecció de tapissos de la Seu Vella de Lleida*, Fundació “La Caixa”/Museu de Lleida: Diocesà i Comarcal, Lleida, 2010.

136 pàg. (30 x 24,5 cm), 72 il. color i b/n (català, castellà i anglès).

Els diferents acords de col·laboració establerts des de l'any 1992 entre la Fundació “la Caixa”, el Museu de Lleida, el Capítol de la catedral de Lleida i la Generalitat de Catalunya, van fer possible que finalment es restauressin els quinze tapissos flamencs del segle XVI - en altres èpoques arribaren a ser vint-, propietat del Capítol de la catedral, que sempre han estat considerats com un dels tresors de la Seu Vella de Lleida. Per presentar la totalitat d'aquesta col·lecció després de la seva restauració, es va organitzar una mostra, que va tenir lloc del 7 de maig al 3 d'octubre de 2010 al seu emplaçament original, la Seu Vella, tot i que les obres actualment es conserven al Museu de Lleida. Tal i com es recull en el catàleg de la mostra, a més dels quinze tapissos conservats se'n van exposar tres més que n'havien format part i que van ser localitzats a partir de les últimes recerques. El llibre presenta cadascuna de les peces exposades, agrupades per sèries temàtiques, així com diversos estudis sobre la col·lecció, la seva història, la importància del conjunt dins la tapisseria flamenca, i sobre la conservació.

Els colors de la llum. Vitralls de Vila-Grau a la Sagrada Família, Temple Expiatori de la Sagrada Família/Editorial Mediterrània, Barcelona, 2010.

83 pàg. (22 x 24 cm), 75 il. color i b/n (català).

Des del 2 de setembre fins el 30 de setembre de 2010 va tenir lloc a l'atri de la Porta de la Passió de la Sagrada Família una exposició que presentava al públic el procés de creació, fabricació i instal·lació dels vitralls del temple dissenyats i creats pel pintor i vitraller Joan Vila-Grau. La mostra, comissariada per Antoni Vila i Delclòs, va constar de diversos àmbits: creació, realització, instal·lació, els vitralls i jocs de color, els quals, amb el fil conductor del diari de l'autor, expliquen el procés i les característiques d'aquest treball. El catàleg presenta la mateixa estructura, però a més consta de diversos articles en els quals, especialment Pilar Vélez, ressegueix exhaustivament la trajectòria de Vila-Grau, el procés creatiu i els procediments dels vitralls, així com els diferents conjunts dissenyats per a la Sagrada Família. A les seves pàgines trobarem les raons que van portar l'artista a acceptar aquest repte quan l'any 1999 el patronat del temple de la Sagrada Família li va fer el primer encàrrec, i de quina manera finalment establí una estreta connexió amb l'arquitectura de Gaudí.

Jaume CLARÀ I ARISA i Josep FONT SENTIAS, *Vida quotidiana i salvació del patrimoni a la rereguarda. Dietari de Joan Estevanell Moià, 1936-1940*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2010.

367 pàg. (23,5 x 17 cm), 97 il. b/n i color (català).

Joan Estevanell Moià va ser l'encarregat de la recuperació dels béns patrimonials i històrics de Moià arran de la destrucció del juliol de 1936. Acabada la guerra, aquest home, considerat molt religiós, tradicionalista i respectuós de la legalitat, va ser nomenat fill predilecte de la vila i, a més, va col·laborar activament en la repatriació dels morts a la rereguarda republicana. Així mateix, se'l considera el veritable forjador del Museu de Moià. Aquest llibre presenta el dietari personal que va escriure durant la Guerra Civil i els primers mesos de la postguerra, que, amb un llenguatge senzill, recull el sentir i la vida quotidiana a la vila i ens permet conèixer la seva important aportació en relació amb la salvaguarda del patrimoni local, i descobrir els esforços que va realitzar així com els entrebancs amb què es va trobar en la consecució d'aquesta feina. Abans del dietari pròpiament dit, l'obra es contextualitza amb un perfil biogràfic de Joan Estevanell, un estudi sobre la Guerra Civil a Moià i un altre article sobre la salvaguarda del patrimoni cultural català durant aquest conflicte bèl·lic.

